

Mlada Koroška

MESEČNA MLADINSKA PRILOGA »SLOVENSKEGA VESTNIKA« ★ DUNAJ, V PETEK 11. OKTOBRA 1946. — LETNIK I. — STEV. 4

Vso ljubezen in skrb našim najmlajšim

Da bi razgibali široke plasti prebivalstva Slovenske Koroške, se je treba posvetiti tudi nalogam, ki smo jih doslej v veliki meri prezrli. Nismo v celoti razumeli njihovega pravega pomena, pa tudi lotili se jih nismo tako, kakor bi bilo prav, da bi bil zagotovljen uspeh.

Kakšne so te naloge in v čem je naše delo? Med najvažnejšimi nalogami je delo pri naših najmlajših — pri naših pionirjih. Važnosti tega dela ne bomo nikoli podcenjevali, če bomo imeli neprenehoma v mislih, da imamo v pionirskih skupinah opravka z mladino, ki je edina ostala v celoti prosta, svobodna in nedotaknjena od nacističnega duha, z najmlajšim pokolenjem, čigar src še nikdar ni zagrenil za svobodo in neodvisnost narodov tako usodni strup nacifašizma. Ta mladina je tako sprejemljiva za vse, kar ji bomo nudili, ter bo njeno, vsemu dobremu na stežaj odprto srce najbolj dostopno za vzgojo, ki bo potem tudi obrodila najboljši sad.

Za kaj gre predvsem? Predvsem moramo stremeti za tem, da si pridobimo naklonjenost šolske mladine in da preprečimo »vzgojni« vpliv narodnostno nestrpnih in nazadnjaških učiteljev.

Zavedati se moramo bistva in namena našega vzgojnega dela. Vedno moramo imeti svoj cilj pred očmi. Mladino je treba napraviti narodnostno in socialno zavedno. To je naš cilj. Če pa cilj že poznamo, potem nam je precej jasno tudi to, v čem mora biti bistvo, vsebina našega dela. Pri vzgoji in delu pionirskih skupin moramo v prvi vrsti stremeti za tem, da dobi Slovenska Koroška zopet tisti narodnostni značaj, ki ga je imela skozi dolga stoletja zgodovine, tisti slovenski značaj, ki ga je hotela doba ponemčevanja in raznarodovanja zatreči in prepleskati z videzom, po katerem koroški Slovenci ne bi bili pravi Slovenci, temveč samo neko koroško pleme, ki govori »windisch«. Če so bili naši kraji pred stoletjem slovenski in če je nemški fašizem za časa izseljevanja smatral koroško ozemlje južno od Osojskih tur, Gosposvetskega polja in Svinjske planine za slovensko in če se je slovenski narod boril za svojo osvoboditev in za združitev z matičnim slovenskim narodom, potem je naša dolžnost do naroda in obveza do bodočih, srečnejših rodov slovenskega naroda, da dobi to ozemlje dejansko spet tisti značaj, ki ga je imelo v vsej narodni zgodovini. S tem pa mi na našem ozemlju nikakor ne bi hoteli raznarodovati morebitnih Nemcev tako, kakor so Nemci raznarodovali naše ljudstvo s svojim načrtnim ponemčevanjem, marveč hočemo vrniti svojemu narodu samo to, kar mu je velenemški pohlep siloma iztrgal. Na slovenskem ozemlju Koroške moramo vzpostaviti tisto stanje, ki je edino pravično ter neobhodno potrebno za uspešen demokratičen, gospodarski in socialni razvoj.

Kaj se to pravi? To pomeni, da mora značaj Slovenske Koroške pokazati njene demokratične sile in uresničevanje vseh pridobitev narodno osvobodilne borbe. Ta značaj pa se mora kazati v vsem narodnostnem, gospodarskem kulturnem, socialnem in političnem življenju dežele.

To je naš cilj in k temu cilju mora stremeti vse naše delo, prav tako tudi vzgoja pionirskih skupin. Kulturno-prosvetno delo in udejstvovanje na-

šega naraščaja nam bo pripomoglo, da bomo prej dosegli uspehe. Izkušnje kažejo, da se otroci zelo zanimajo za nastope na odru ter se jih iskreno veselijo. Radi deklamirajo, igrajo in pojejo — da zadostijo svojemu še neza-

jamo to zanimanje in veselje. Možnosti za to delo je več ko dovolj. Najti moramo samo spretno in požrtvovalne tovariše in tovarišice, ki mladino razumejo in jo znajo navezati nase. Vsak mladinski odbor, zlasti pa odbo-

sta nastopila dva pionirja s pesmijo in prizorom ter sta navdušila vse ljudi, ne samo svoje vrstnike. Odtlej ni nobene prireditve več, kjer ne bi nastopili tudi naši najmlajši — pionirji. Pri proslavi materinskega dne je sodelovalo že kar 22 pionirjev ter so vprizorili sami posebno igro v dveh dejanjih. Sveški pionirji tudi radi pojejo, naučili so se tudi slovensko partizansko kolo. Zadnji čas so mednje razdelili tudi nekaj mladinskih knjig. Otroci jih prav marljivo berejo, si jih med seboj zamenjujejo ter zato prav lepo napredujejo v razumevanju in branju lepe in mehke slovenske besede. Posebno razveseljivo je videti in opazati, kako vneto in požrtvovalno tekmujejo otroci pri delu in s kakšno ljubeznijo se čutijo povezani med seboj in s tistimi, ki jih učijo in vadijo.

Zgled sveških pionirjev nam zgovorno kaže vse raznovrstne možnosti dela v pionirskih skupinah. Naša velika in hvaležna naloga je, da te možnosti izrabimo in jim posvetimo čim večjo pozornost. To velja še prav posebej za naše mladince in mladinke. V delu s pionirji in za pionirje moramo videti veliko in lepo službo domovini sedaj in v bodoče. Uspešno reševanje te naloge in pravilno vodstvo pa bo nedvomno privedlo na Koroškem do močne, trdne in napredne pionirske organizacije. Takšna pionirska organizacija bo Slovenski Koroški velika opora v njeni borbi za svobodo.

Blaž Singer

Mladina v delovnih brigadah se tudi pridno uči —

vestnemu nagonu do uveljavljanja in potrebi po kulturnem življenju, ki se je sicer tudi še ne zavedajo, pomeni pa važno silo, ki daje poleta otrokovi mladosti, mu razširja obzorje, uglaja nastop in ga uvaja v mišljenje in delo zrelih ljudi. Naša dolžnost je, da potolažimo ter vedno iznova vzbuj-

ri prosvetnih društev, mora imeti človeka, ki bo posvetil vse svoje zanimanje vzgoji in delu pionirjev.

Tukaj naj navedem primer iz Sveč. Tam so pri prosvetnem delu takoj v začetku obrnili pozornost na otroke in so se resno lotili pripravljavanja otroških nastopov. Že pri prvi prireditvi

Mladina je premaknila stoletja

Slovenskim mladincem, ki so odhajali na delo na mladinski progi Brčko-Banoviči, je slovenski pisatelj Juš Kozak napisal na pot članek v »Slovenskem poročevalcu«, iz katerega posnemamo:

»Trobojnica s peterokrako zvezdo vihra na vsej progi Brčko-Banoviči. Bosanski veter se poigrava z njo, pred četami mladincev plapolja, kadar odhajajo in prihajajo na delo s pesmijo. Trobojnica s peterokrako zvezdo izraža na progi strašno voljo mladine, ustvariti novo življenje na tisti zemlji, za katero je prej umirala. Na tej progi je mladina premagala zemljo, zgodovino in svetovno reakcijo.

Če bi se ta proga gradila kje na zapadu, recimo v Italiji, v Franciji, v Holandski, Angliji ali Ameriki, bi se ves svetovni tisk kosal v poročanju, fotografiranju, slavljenju. Toda proga se gradi v Bosni, v Jugoslaviji, proti kateri se nekatere zapadne zavezniške sile na pariški mirovni konferenci vedejo zanimivo neprijazno in se s svojimi sateliti — med katere se žal uvršča tudi Francija — trudijo na vse načine, da bi ji odvzele čim več pravičnih pravic, ki niso bile v vojni proti fašizmu z bencinom, ampak s krvjo zapečateni.

Vsak navaden državljani — poštenjak bi pričakoval, da bodo narodi, ki imajo polna usta sladkih besedi o obnavljanju življenja po vojni, o potrebi dela za človeka, o krščanskih dolžnostih do bližnjega, o veliki pravici, ki mora vladati med narodi, o pomoči, ki se mora nuditi ljudstvom, podjarmljenim po fašizmu in izkrvavelim v borbi, poslali svoje brigade na to progo, ki je po vojni najsvetlejši primer, da

se življenje obnavlja proti vsem oviram. Proga Brčko-Banoviči, ki jo gradi mladina, je danes svetovno znana proga, ima internacionalni sloves. Res je, da jo oni zapadni tisk, ki ni svoboden, ampak podkupljen, molče prehaja in se ne zmeni za njo. Toda proga Brčko-Banoviči je segla iz domovinske sfere v internacionalno. Na tej progi so delale poleg jugoslovanskih brigad še primorska slovensko-italijanska, romunska, albanska, grška, bolgarska, poljska, je delala češka in je bila navzoča tudi brigada francoskih jugoslovanskih izseljencev. Na tej progi je zbrana mladina vseh tistih evropskih ljudstev in narodov, ki so se in se bodo borili za človečanske pravice malih narodov, za njihovo svobodo po vsem svetu, za ideje novega prerojenega sveta. Proga Brčko-Banoviči je podoba novega sveta, ki se poraja.

Mladina, ki je šla graditi progo Brčko-Banoviči, je dala tisti veri, za katero so amirali partizani s pesmijo, vsebino. Mladina je dvigala prapore ljubezni do dela — ne zavoljo sitosti človeka, temveč zaradi človekovega napredka. Mladina se dobro zaveda, da mora biti storjeno veliko delo v tako zanemarjeni in zaostali zemlji, kakor je bilo osrčje Jugoslavije po krivdi zgodovine in bivših režimov, preden bo stroj olajšal človeku delo.

Mladina je z enim samim zamahom ustvarila bratstvo in edinstvo v delu. Na progo so prišle brigade iz vseh delov naše države. Makedonske brigade delajo v soseščini novosadskih, zagrebških, vojvodinskih, bosanskih, dalmatinskih, slovenskih in srbskih. Skupnost, ki se je prej pokazala kveč-

jemu na kakšni veselici, se zdaj izražava v delu. Brigade se med seboj obiskujejo, sklepajo poznanstva, tekmujejo včasih precej žolčno (kako naj bi bilo drugače pri mladini), vse pa družijo v veliki ponos: mi smo graditelji proge.

Mladina je premagala zemljo. Od Brčkega do Banovičev bo proga dolga nad devetdeset kilometrov. Devetdeset kilometrov bo premaganih prej kakor v enem letu. In kje, po kakšni zemlji? Ko je privozil prvi vlak po progi, ki je do Bijeje in še nekaj naprej dogotovljena, so vreli iz muslimanskih vasi ljudje na progo, da bi videli neznano čudo: vlak, ki se sam od sebe pomika in vozi težka bremena. Ljudem so se odpirale oči. Nekateri so svarili pred to železnico, češ da bo prinesla nesrečo, ker ne bo mladina več v Alaha verjela.

Toda tudi ubogo muslimansko prebivalstvo goji želje po napredku. Ob progi se vidi, kako se je pričelo življenje gibati, odkar je prišla mladina v te kraje. Vera je prišla v ljudi, ki vidijo, kako mladina zmaga delo.

Mladina je z mogočnim zaletom, ki je doslej v Evropi brez primere, premagala zemljo in jo odprla razvoju. Premagala jo je s pesmijo in poletom, ki ga je zmožna le mladina, svestna si, da mora stoletja premakniti.

Mladina je premaknila stoletja, premagala je zgodovino. Razgleduješ se vrh grebena. Med zelenimi šumami stoje v valovitem svetu bele muslimanske vasi. Kockaste hišice z belimi stenami in visokimi strehami, vmes se leseni minareti džamij — le ponekod so zidani — svetlikajo v zelenem brbovitem svetu. Doli na jugu zapira po-

gled modrikasti greben Konjuh planine. V ta svet je le poredko segel mevelikega sveta. Stoletja in stoletja so se tod pomikale turške vojske. Svet je še danes vsem novotarijam zaprt. Ze prvi pogled odkriva, kje je katoliška naselbina, kje pravoslavna. Domači prepri so netili sovražstvo, ljudstvo je životarilo bedno, sebi prepriščeno. Avstro-Ogrska je zemljo izčrpala in sprotno izrabljala socialna, verska in narodna nasprotstva. Ogrski magnatje in grofje so se vozili semkaj na plen za bogastvom, ki ga je zemlja nudila. V Bosni ni nehala teči kri. V bivši Jugoslaviji so se razmere le malo izpremenile, nikomur ni bilo na tem, da bi premaknil preteklost. Prihajali so tujci, kakor da potujejo nekje v Turkestanu ali Tibetu, občudovali so čudovite narodne noše, ogledovali narodne šege in se vračali z vtisi, da je

tod izredno zanimiva zemlja, v kateri živi še na pol divje ljudstvo. Čaršija je imela povsod svoje agente in žandarje. V ta svet je prišla mladina.

Delo mladine ima tisto čudovito moč kakor ljubezen. Še tako betežnega starca se oprime in ga pomladi. S tem je mladina premagala zgodovino, nje-no delo se bo dotaknilo tudi najbolj zakrknjenih src. Zgraditi progro prej kakor v enem letu, to grandiozno delo so mogle zasnovati le mladinske organizacije. Delo, ki preskakuje stoletja, je zmogala le mladina, ki ni obremenjena z nobenimi predsodki, ki pozna le cilj, a ne ovir. Mladina je izvojevala domovinsko vojno, mladina gradi bodočnost. Na njenih ramenih slo-ni usoda bodoče Jugoslavije, v njej je žarišče našega življenja, starejši ji morajo le svetovati in pomagati. Prapori idej in dela so v njenih rokah.

Tovarišica Olga - vzor koroški mladini

Eno uro hoda od Železne Kaple nad Lobnikom se vzpenja strma pot med planinske travnike, ki jih obrobja temni gozd. Tam stoji Mikejeva hiša, kjer se je rodila pred devetnajstimi leti naša dobra in zavedna mladinka Olga. Njeno življenje na kmetih je bilo težko, a kljub najtežjemu delu, ki ga je morala opravljati kot dekle, ni nikoli omahovala.

Dobro se spominjam njenega veselja in iskrenega obraza, ko sva se v partizanih srečavali in govorili o mladincih, ki jih je spoznavala v tistih najtežjih časih.

Ko so po koroških planinah začele pogosteje pokati partizanske puške, se je tudi v njej vžgala iskra upanja na boljše in srečnejše življenje. Kot zavedno slovensko dekle je začela delati s prvimi partizani, ki so se pojavili na Koroškem. Zvesto in zanesljivo je opravljala kurirske posle.

Nemci so kmalu zaslužili, kaj se dogaja v tej slovenski hiši. Vedno pogosteje so se pojavljale njihove patrole pri Mikejevi hiši. Nekega dne so obkolili hišo in stražili od jutra do večera, ne da bi domačini kar koli opazili. Proti večeru so se partizani približali Mikejevi hiši. Komaj so stopili v hišo, so jo Nemci obsuli z ognjem. Partizani pa so se jim urno umaknili v gozd, zasedli položaje in jim odgovorili z ognjem. Ko je streljanje ponehalo in je bilo v gozdu slišati samo še šumenje smrek v vetru, sta se dva partizana podala spet k hiši, da bi do-bila vsaj malo hrane za skupino partizanov. Eden od obeh je bil devetnajstletni Mirko iz Solčave. Nisem ga poznala, a Olga mi je pripovedovala o njem, da je bil korajžen fant in dober borec. Nista še prišla v hišo, ko so znova zaregljale sovražne strojnice. Mirko je skočil na skedenj, njegov spremljevalec pa se je umaknil v hrib. Mirko se ni mogel več umakniti. Sovražnik je streljal na hlev in ga zažgal. Ko je Mirko videl, da je v gozdu rečem hlevu, je začel streljati z brzostrelko in skočil nato s skednja sedem metrov globoko. Ker pa so ga medtem ranili v nogo, se je po sto metrih zrušil na tla, kjer so ga prerešale nemške strojnice. Žandarji so ga še mrtevga obricali z okovanimi čevlji in ga naložili na gnojne gare, da bi ga odpeljali v Železno Kaplo.

Mikejevi hiši je grozilo, da bo izseljena. To se je tudi zgodilo. Odpeljali so vse ljudi, ki so bili v hiši. Med njimi so bile Pavla, Hela in petnajstletna Micka. Olgina teta Lenka pa je pobegnila v gozd k partizanom. Olge takrat ni bilo doma, ker je morala nekaj dni pred tem, 6. novembra 1943, oditi v službo.

Za Olgo so nastopili hudi časi. Morala je zapustiti službo, da bi pomagala svoji materi na kmetiji. Kljub težkemu delu na polju je opravljala spet kurirska pota za partizane. Njej so lahko zaupali vse; imela je dobro srce in je storila vse, kar je bilo v njeni moči.

Nemci pa je niso pustili dolgo pri miru. Prišli so ponjo in jo odpeljali v tujino. Olga pa je bila zavedna Slovenka in je vedela, kaj ji je storiti. Pobegnila je iz tujine na dom, v naglici pobrala nekaj obleke in odšla k partizanom.

Tako je Olga l. 1944 zapustila svojo rojstno hišo in se pridružila borcem za svobodo, da z orožjem pomaga pri boriti svojemu narodu svobodo in pravice, ki jih je sovražnik teptal z nožgami.

Odšla je med tiste tovariše, s katerimi je že prej sodelovala. Nekaj časa je opravljala kurirsko službo, a kmalu je zbolela. Ker se ni mogla tako kretati kot drugi, je morala iz vojske. A brez dela ni hotela ostati. Postala je kuharica majhni skupini partizanov, ki jim je tudi prala in krpala perilo. Bila je pač sedemnajstletna tovarišica, ki je storila po svojih močeh vse, za kar so jo tovariši prosili.

Zima 1944-45 je bila grozna. Nad meter in pol debela snežena odeja je pokrila planine. Že decembra 1944 so fašisti začeli štajersko ofenzivo in navalili z vsemi silami na to ozemlje. S pomočjo izdajalcev so napadali po vsej štajerski in Koroški. Niti enega hribečka, niti ene gore niso izpustili.

Zahajkali so tudi na Obir, kjer se

Jugoslovanski vajenci - zgled delovne morale

Ugledni praški list »Svet prace« (»Svet dela«) je v eni zadnjih števil objavil članek o delovni morali in obnašanju jugoslovanskih vajencev, ki so prišli v Češkoslovaško, da bi se v velikih industrijskih podjetjih izučili svoje obrti. List pravi med drugim:

»Če govorite z ljudmi iz onih podjetij, v katerih se uče vajenci, ki so prišli iz Jugoslavije, da se izurijo za bodoče življenje v svojih domovih, vas navda ponos in veselje. Vajenci delajo z vsemi svojimi silami in z lahkoto premagujejo vse težave dela. Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in maršalu Titu delajo brezdomno veliko čast. Češki delavci pripovedujejo o jugoslovanskih vajencih: Jugoslovanski vajenci nam kažejo, kako se mora delati, kako je treba razumeti delovno moralo brez dolgega razgovarjanja in priganjanja k delu. Vsak vajenec je vedno na svojem mestu in

Kako vzgaja slovenska mladinska organizacija

Predsednik Ljudske mladine Slovenije Janez Vipotnik je na seji Glavnega odbora OF podal kratek pregled vzgojnega dela med slovensko mladino in med drugim dejal:

»Ljudska mladina Jugoslavije je v prvi vrsti vzgojna organizacija. Vzgoja mladino v duhu zdravih, ljudskih tradicij in naprednih težnjah ljudstva, neprenehoma utrjuje bratstvo in enotnost naših narodov ter razvija med mladino brezmejno ljubezen do skupne domovine Jugoslavije. Mladinska organizacija vzgaja svoje člane po borbenih tradicijah zgodovine naših narodov, predvsem iz časa narodno-osvobodilnega boja.

Kako vzgaja mladinska organizacija svoje člane? Govoril bi le o enem primeru, ki nam je vsem najbolj poznan, o primeru vzgoje mladine v mladinskih delovnih brigadah. V letošnjih počitnicah je šlo skozi mladinske brigade v Sloveniji 9.300 mladincev in mladink. Vsa Jugoslavija je imela v

je zadrževala naša mladinka Olga. Morali so se umakniti iz bunkerja, kjer so prebivali. Gazili so po visokem snegu vedno više v Obirjeve strmine, sovražnik pa jim je sledil trdo za petami. Naši tovariši so živeli v upanju, da bo te hajke kmalu konec, saj ni bilo nobene možnosti, da bi si preskrbeli hrane, kuhati pa tudi niso mogli, ker bi jih bil dim takoj izdal. Tako so ostali brez hrane in ležišča so si morali napraviti kar v visokem snegu. Olga je hodila med njimi slabo oblečena in povrh še boleha. Toda nikdar ni potožila tovarišem, da ji je to pretežko. Mraz je postajal vedno hujši in sovražnik se je umaknil z Obirja. Ta mala skupina partizanov je vzdržala do konca.

Tovarišica Olga je pri tem hudo ozebla v obe nogi. Poslali so jo v bolnišnico, a v hudi zimi se ji rane niso hotele zaceliti. Nagnili sta ji obe nogi in končno so jih ji morali odrezati. S hudimi bolečinami je ležala v mrzlem bunkerju, a kljub temu je imelo to mlado, požrtvovalno dekle trdno upanje, da bo kmalu ozdravelo. Toda to upanje se ji ni izpolnilo, izdihnila je v bunkerju visoko na Obirju. Pokopali so jo v bližini njenega doma v gozdu, da so ji dobri tovariši lahko prinašali na grob cvetja.

Prišel je 8. maj in bunkerji po gorah so se odprli in prinesli svobodo. Naši borci so odhajali v dolino, a tovarišice Olge ni bilo več med njimi. Ostala je visoko gori pod Obirjem. Tovariši so jo junija 1945 prenesli na pokopališče v Železni Kapli. Tam leži zdaj pokopana med svojimi tovariši in z njimi vred opominja na našo borbo za osvoboditev Slovenske Koroške.

Nam, koroški slovenski mladini, pa bo tovarišica Olga ostala zgled borbenosti in požrtvovalnosti. V svoji nežni mladosti je pokazala, kakšne žrtve zmore slovensko dekle. Napeli bomo vse sile, da bo resnična svoboda zasijala naši Slovenski Koroški in vemo, da bo tovarišica Olga takrat tudi med nami.

Anica Šporn — Vida.

KAKO SO MUČILI OTROKE

V začetku oktobra leta 1943 je bilo. Tedaj sem bil star šele deset let. Tisti dan sem že prav zgodaj gnal krave na pašo. Okrog sedmih se mi približa velika skupina policistov. Mislim, da jih je bilo najmanj štirideset. Dva sta takoj stopila k meni. Ti ljudje s Slovenci sploh niso znali prijazno govoriti. Zarezala sta vame in me z grozečim glasom vprašala:

»Kdaj je bil atej zadnjič doma?«

Bal sem se teh dveh divjakov. Odgovoriti nisem vedel. Pričel sem jokati iz strahu. Tedaj sem zagledal mammo, ki je od daleč opazovala, kaj se godi. Pritekla je k meni. Razveselil sem se, ker sem si mislil, da me bodo pustili sedaj pri miru in odšli. A moje upanje me je takoj prevarilo. Brž ko je mama prišla v mojo bližino, so policisti začeli vpiti nad njo, da je prav nič ne briga, kaj hočejo od mene. Nato so jo nagnali proč. Šele danes vem, kako težko ji je bilo tedaj pri sreč. Med temi surovimi policisti in orožniki so bili, kakor sem pozneje izvedel, tudi Platner, Orlitsch in Lindemuth.

Potem je eden od fašistov vzel revolver, mi odpel srajco in me grozeče silil, naj mu povem, kdaj je bil oče doma. Neprenehoma je razkačeno ponavljal:

»Če ne boš povedal, te bom takoj ustrelil!«

Njegovih vprašanj nisem hotel razumeti. Postal je ves divji ter me je pričel biti in tepsti, kakor je najbolj mogel. Naposled so me odveli k nekemu drevesu in mi grozili, da me bodo obesili. Ker nisem ničesar povedal, so mi res dali vrv okoli vratu ter me potegnili na vejo, skoraj meter visoko nad zemljo. Ko sem se zbudil, sem ležal na tleh, brez vsake moči.

Od tega drevesa so me gnali domov ter me zvezali kakor tatu. Premetali so vso hišo. Eden od žandarjev je vzel atejeve čevlje, jih obul, svoje pa pobasal v nahrbtnik. Atejevo lovsko puško so pokrvarili; najbrž so se bali, da bi je še kdo od nas ne rabil zanje, ko bi šli. Iz mojega nahrbtnika, ki sem ga bil pripravil za šolo, so zmetali vse knjige.

Potem so me vlekli na Peco in me vodili po vsaki poti s seboj. Ko smo prišli do Čemra, so prijeli tam Joheja, ki je bil takrat star petnajst let. Začeli so ga pretepati, češ da je bil pri partizanih v gozdu. Skoraj strgali so obleko z njega in mu niso pustili, da bi oblekel drugo. Zvezali so še njega in naju tako skupaj gnali proti Avprihu in Gregoriču. Mene sta gnala dva takšna žandarja in me pri vsakem koraku tepla, kamor je priletelo. Tako sem ves dan hodil okoli s temi policisti, dokler me zvečer niso prignali na orožniško postajo v Železni Kapli. Tam so mi dali malo juhe in odejo. Obležal sem na tleh. Spati nisem mogel prav nič, ker so me preveč bolele noge in sem bil po vsem telesu pretepen. Poleg tega me je še davil strah, kaj bo jutri. Komaj sem čakal dneva. Zjutraj so mi rekli, da nisem vreden zajtrka ter me kot psa napodili domov. Tako sem prišel drugi dan ves pobit domov k materi.

Naslednji terek so prišli ti zeleni vrabi vnovič — toda tedaj ne po mene, temveč po mojo mammo. Odvedli so jo v Kaplo, od tam pa v neznan kraj, kakor druge matere in očete ter sploh Slovence. Moj brat Tonče, ki je bil takrat star trinajst let, je ostal sam z menoj na domu. Čakala sva na mammo, a nje ni bilo nazaj. Naposled je prišla k nama teta in je ostala pri nama do konca te strašne vojne.

Čeprav sem srečen, da smo kljub vsemu ostali vsi živi, ne bom nikdar mogel pozabiti fašistov, ki so povzročili ne samo nam, ampak vsemu svetu toliko žalosti in trpljenja.

To pripoveduje Vinkelnov Zdravko iz Lepene, ki se je rodil leta 1933. Danes je star trinajst let. Tudi on je šel skozi palice fašizma kakor vsi koroški Slovenci. Njegova zgodba pove več kot dovolj.

Frizko

Maksim Gorki:

ZGODBA O DANKOVEM SRCU

V starih časih so živeli na zemlji ljudje, katerih bivališče so s treh strani obkrožali gozdovi, na četrti pa se je raztezala stepla. To so bili veseli, močni in pogumni ljudje. A nekoč je prišla nad nje težka ura. Bog ve, odkod so prišla tuja plemena, ki so jih pregnala globoko v gozdove. Tam so bila močvirja in tema, kajti gozd je bil star in njegove vejevje se je tako na gosto prepletalo, da skozenj ni bilo videti neba. Komaj in komaj so si prebijali sončni žarki pot skozi goste listje do močvirja. In kadar so padali žarki na vodo, se je dvigal smrad, zaradi katerega so ljudje drug za drugim umirali. Žene in otroci tega plemena so pričeli jokati, možje pa so se globoko zamislili in postali mračni. Morali so priti iz tega gozda, a za to sta bili možni samo dve poti: ena nazaj — tam so bili njihovi močni in hudi sovražniki, druga naprej — tam so stala orjaška drevesa, tesno objeta z velikimi vejami in z vozlastimi koreninami zasidrana globoko v blatu. Podnevi so stala ta drevesa molče in nepremično v sivem somraku, zvečer pa, ko so zagoreli taborni ognji, so se še tesneje strnili in približala ljudem. In vedno, podnevi ali ponoči, je objemal te ljudi obroč trde teme, ki jih je dušil, oni pa so bili vajeni stepske prostranosti in luči. Še strašneje je bilo, kadar je vel veter v vrhovih dreves in je gozd zamolklo mrmral, kakor da bi pel tem ljudem pogrebno pesem. Bili so sicer močni ljudje, ki se niso bali boriti se na življenje in smrt s sovražniki, od katerih so bili že enkrat premagani. Toda oni niso smeli umreti v boju, kajti čuvali so sveta izročila, ki bi z njimi umrla, če bi poginili. Sedeli so in premišljevali dolgo v noč, obdani od strupenega sopuha, ki se je dvigal iz močvirij. V soju tabornih ognjev so skakale okoli njih neme sence, njim pa se je zdelo, da ne plešejo sence, ampak da se veselijo zli duhovi močvirij in gozda. Sedeli so in premišljevali. Nič — niti delo niti ženske ne izmučijo telesa in duha tako kakor mračne misli. In ljudje so od misli popolnoma oslabele... Strah se je rodil sredi njih in jim zakoval krepke roke. Grozo so povzročile ženske s svojim objokovanjem umrlih od smradu in živih, ki jih je zakoval strah. Strahopetne besede so se slišale v gozdu, sprva boječe in tiho, potem pa glasneje in glasneje... Že so se hoteli vrniti k sovražniku in mu prinesiti v dar svojo svobodo. Do smrti so bili preplašeni in nihče se ni več bal suženjskega življenja... Toda tedaj se je pojavil Danko kot edina rešitev vseh.

Danko je bil eden izmed teh ljudi. Mlad in lep. Lepi ljudje so vedno hrabri. In rekel je svojim tovarišem:

»Z mislijo kamenja ne boste odvalili s poti. Kdor ničesar ne stori, ničesar ne doseže. Čemu tratimo svoje sile za premišljevanje in žalost. Vstanite, pojdite v gozd in skozi njega. Gotovo ima konec — saj ima vse na svetu svoj konec! Hej!«

»Vodi nas,« so rekli.

In vodil jih je.

Vsi so šli za njim — verovali so vanj. To je bila težka pot. Temno je bilo in na vsakem koraku so se odpirale pogoltni gnile pasti močvirij, ki so požirale ljudi, in drevje jim je kakor mogočna stena zapiralo pot. Veje so se prepletale med seboj kakor kače in povsod so se sprijemale korenine. Ljudje so morali plačevati vsak korak z znojem in krvjo. Dolgo so hodili... Vedno gostejši je bil gozd in vedno manj je bilo sil. Pričeli so mrmrati zoper Danka, ki da jih je mlad in neizkušen povedel na tako pot. On pa je šel pred njimi in je bil pogumen in svež.

Nekega dne jih je zatekla v gozdu nevihta. Drevesa so zamolklo in grozno mrmrala in postalo je tako temno, kakor da bi se strnile vse noči, kar jih je bilo kdaj na svetu, odkar se je rodil. Ti mali ljudje pa so hodili med velikim drevjem ob hudi uri. Drevesni or-

jaki so se zibali, škripali in godli svojo srdito pesem, bliski so za hip razsvetljevali temo s sinjim, hladnim sijajem, ki je prav tako hitro zginil, kakor se je pojavil in splasil ljudi. In drevesa, razsvetljena s hladnim ognjem bliskov, so bila videti kakor živa, kakor da bi s svojimi dolgimi, hrapavimi rokami skušala zadržati ljudi. Iz temne mreže, ki so jo spletale veje, je strmel v te ljudi nekaj strašnega, temnega, hladnega. To je bila težka pot in izmučeni ljudje so izgubljali pogum. Toda sram jih je bilo priznati svojo slabost in zato so v zlobi in srdu planili na Danka, ki je hodil pred njimi. In pričeli so mu očitati nesposobnost.

Utrujeni in zli so se ustavili sredi trepetajoče teme, da bi mu sodili.

»Ti si nepotreben in škodljiv človek,« so mu rekli. »Izmučil si nas do smrti na tem potu in zato boš moral umreti!«

»Sami ste mi rekli, naj vas vodim in vodil sem vas,« je vzkliknil Danko, ki je stal sam proti vsem. »Bil sem dovolj pogumen, da sem šel pred vami. A vi? Kaj ste storili, da bi si pomagali? Šli ste, pa si na dolgi poti niste mogli ohraniti poguma. Hodili ste kar tako v slepo kakor čreda ovac.«

Te besede so jih še bolj razkačile. »Umreti moraš! Umreti moraš,« so kričali.

Gozd je mrmral in odmeval njihove krike, bliski pa so razsvetljevali temo. Danko jih je gledal in spoznal, da so kakor zveri ti, za katere je prenašal trpljenje. Mnogo ljudi je stalo okoli njega, toda na njihovih licih je zaman iskal plemenitosti. Od njih ni mogel pričakovati prizanašanja. Tedaj je tudi v njegovem srcu vzkypela nejevolja, toda kmalu je ugasnila zaradi usmiljenja do teh ljudi. Ljubil jih je in mislil, da bi lahko brez njega propadli. In njegovo srce je vzplamtelo v jarkem ognju žive želje, rešiti jih in pripeljati na lagodno pot in v njegovih očeh so tedaj zažareli žarki tega mogočnega ognja. Ko so to opazili, so menili, da se je razsrdil in da so zato tako zagorele njegove oči. Postavili so se okoli njega kakor volkovi, pričakujoč, da se bo sprijel z njimi, vedno tesneje so ga obkrožali, da bi ga laže zgrabili in potem ubili. On pa je vedel za njihovo

misel in njegove oči so zagorele še jasneje, kajti v njegovem srcu se je rodila silna bolečina.

Gozd je pel svojo mračno pesem, strela je udarjala in dež je lil.

»Kaj bi storil zanje,« je kriknil Danko.

In z rokami si je raztrgal prsi, izruval iz njih svoje srce ter ga dvignil visoko nad glavo.

Gorelo je tako jarko kakor sonce in še bolj. Gozd je onemel, razsvetljen s to baklo velike ljubezni do ljudi, tema se je razbegnila pred to lučjo, padla je nekje daleč v gnilo močvirje. Ljudje pa so nepremično strmeli vanj kakor brez uma.

»Pojdimo,« je kriknil Danko in se pognal naprej. S svojim visoko dvignjenim srcem je razsvetljeval pot ljudem. Drveli so za njim kakor v omarah. In gozd je znova zašumel, začudeno so se zibali vrhovi dreves, toda to šumenje je utonilo v topotu bežečih ljudi. Pogumno so hiteli naprej, vsi prevzeti od čudežnega pogleda na goreče srce. Tudi sedaj so umirali, toda umirali so brez tožb in solza. Danko pa je bil vedno pred njimi in njegovo srce je plamtelo, plamtelo!

In nenadoma se je razmaknil gozd pred njimi. Razmaknil se je in ostal zadaj, tesen in nem. A Danko in njegovi ljudje so se okopali v celem morju sončne luči in čistega, za dežjem umitega zraka. Daleč za njimi, nad gozdom je bila nevihta, tu pa je sijalo sonce, stepla je dihala, trava se je lesketala v kapljicah dežja, zlato se je bleščala reka... Večer je bil in žarki zahajajočega sonca so se krvavordeče odbijali od reke, da je bila kakor goreči curek, ki je lil iz Dankovih odprtih prsi.

In pogledal je predse v široko stepo umirajoči, ponosni, smeli Danko — z radostjo je pogledal po svobodni stepi in se ponosno zasmeljal. Nato pa je padel in — umrl.

Ljudje pa, ki so bili veseli in polni nad, niti opazili niso njegove smrti, niso videli, da je še vedno ob truplu gorelo Dankovo smelo srce. Toda našel se je oprezen človek, ki je to opazil in boječ se, da bi se kaj zgodilo, stopil z nogo na srce, ki se je razsulo v iskre in ugasnilo...

MAČEK V ŽAKLJU

Moj očka me je imel kot najmlajšega v družini zelo rad in je često z menoj prepeval kratke pesmice, ki se jih otroci tako hitro nauče. In kadar je šel včasih z vozom po raznih opravih, mi je pogosto jemal s seboj. Če je bil lep dan, sva tudi po poti prepevala. Včasih se je stara Luca kar sama ustavila pred gostilno in tedaj sva vstopila: očka si je privoščil kozarec vina, no, za Tomažka se je pa navadno dobil kos sladke pogače in povrh še slajši malinovec. Pa je nanese, da so bili v gostilni še drugi gostje in naenkrat so me nagovorili, naj jim kaj zapojem. Za nagrado se mi je obetal še en kos pogače in če bom dobro zapel, mogoče še malinovec. Zaprl sem oči, se stisnil pod rokav očetove suknje in zapel tisto »Na planinah sončece sije«. Ker sem imel komaj štiri leta, je ljudem pesem iz otroškega grla ugajala in hoteli so še kaj slišati. Ker pa pogača ni bila več mikavna za

siti Tomažkov železček, so mi obljubili 50 grošev, če jim zapojem še kakšno pesmico. To je zaleglo: Pri drugi pesmi sem že zlezal izpod očetovega rokava in se postavil za rob mize. Ko pa se mi je obetal še 50 grošev, sem stopil že na klop. Tedaj so prišli v gostilno Šmonov atej iz naše vasi in ker je pesem kar dobro odmevala, so dejali: »No, Tomažek, če stopiš na mizo in nam zapoješ svojo najboljšo pesmico, dobiš od mene šiling!« Na mizo stopiti, da te vsi vidijo, jej, jej, to bo pa hudo. Ampak šiling, cel šiling! Kaj vse bi se dalo kupiti za ta šiling! Pa je res obljubljeni šiling zmagal. Razkoračil sem se na voglu mize in zapel na ves glas tisto svojo, ki sem jo imel najrajši:

»Tinka, Tonka pod goro,
Ej, ta Mojcka moja bo,
črno gleda, drobno gre,
ta bo pa za me!«

Očka je tedaj pogledal na uro in ker se je začelo že mračiti, sva morala moj nastop kar na hitro prekiniti.

Domov grede sem pel celo pot na ves glas, v desnem hlačnem žepu pa sem na tihem prešteval petice in med njimi srebrni šiling ter si predstavljaj, kaj bi si za ta denar kupil. Očka mi je rekel, da bova dala denarce v moj »šparovček« in ko jih bom nabral toliko, da jih bo dovolj za sanke, mi bo kupil čisto nove, lepe sani.

V domači vasi se je kmalu razvedelo, da sem v neki gostilni prepeval. Moj očka je včasih po storjenem vsakodnevem delu stopil v vaško gostil-

no, da malo pomožuje z drugimi možakarji o tem, kar se dogaja po svetu. Ker pa ga tu pa tam le ni bilo domov, mi je rekla mama: »Pojdi, Tomažek, pa pobaraj ateja, kdaj bodo domov prišli.« — In ko sem prišel tja z namenom, da odvedem očka domov, mi je zmeraj kupil kakšno sladko reč in se začel z menoj pogovarjati. To mi je bilo tako všeč, da sem vselej pozabil, zakaj me je prav za prav mama poslala v gostilno. In ko se je očku le zdelo, da bo treba domov, sem ga pocukal za rokav in mu pošepetal na uho: »Oh, ata, še malo ostaniva — je tako lepo tu!«

Ko sem tisto nedeljo po prepevanju v gostilni spet prišel po očka v domačo gostilnico, so me pa možakarji kar na vsem lepem začeli nagovarjati, naj bi jim kaj zapel. Pa Tomažek se je medtem že naučil, da lahko zasluži nekaj grošev in se kar ni dal pregovarjati, dokler se ni pred njim zasvetila prva petica. Potem pa sem začel. Ljudje so se zabavali nad otroškim petjem, ki je bilo vedno bolj korajžno in nabralo se je kar precej petic. Če se ne motim, jih je bilo šest ali sedem. Čeprav bi bil tisti večer še neizrečeno mlad ostal in služil denarce, me je očka kmalu prijel za roko in me odpeljal proti domu.

Domov grede sem spet prešteval svoje petice, kajti šteti in celo računati me je očka že zdavnaj naučil. Ko sva šla domov mimo vaške trgovine, v katero se je lahko hodilo kupovat ob vsakem času, sem se kar naenkrat spomnil, da so zadnje dni otroci tam kupovali »mačka v žaklju« in v njem dobili razne svetle drobne reči. »Lisasti Nužek« je imel celo tako srečo, da je v žaklju dobil pravo piščalko, ki je piskala kar dva glasova. Tisti hip sem si na vso moč zaželel tako lepo doneče piščalke. Poškilil sem postrani na očka, ta pa je koračil zamišljeno in je v tem hipu najbrž čisto pozabil, da hlačam tudi jaz ob njem. Zmuznil sem se malo vstran in ko je očka mirno nadaljeval pot proti domu, sem videl, da me ni prav nič pogrešil — in tedaj sem smuknil v vaško trgovinico. Razkoračil sem se pred pultom in zahteval kar tri »mačke v žaklju«, mimogrede pa sem požvenkljal s peticami v žepu, češ »Košarjeva mama, Tomažek ima denarce, toliko, da si ti še sama ne misliš!« Odrajtal sem 60 grošev in začel odpirati vrečice. V njih sem našel drobne, malo vredne stvarce, toda piščalke ni bilo. Spet sem požvenkljal z drobižem in zahteval kar štiri »mačke v žaklju«. S tresočo roko sem jih odpiral; spet sem našel razne drobnarije, piščalke pa tudi sedaj ni bilo med njimi. Tedaj me je prevzela čudna želja, danes bi jo mogoče imenoval pravo strast igralca, ki pričakuje, da ga bo usoda nagradila z nenadno srečo: Iz žepa sem potegnil ves svoj drobiž in zahteval za vse »mačka v žaklju«. Košarjeva mama me je kar začudeno pogledala, potem pa vseno položila predme še osem zaprtih papirnatih vrečic in še eno po vrhu. Drugo za drugo sem odpiral s trepetajočim srcem, prišel do zadnje, a tudi v njej nisem našel zaželene piščalke. Če bi me ne bilo sram pred Košarjevo mamo, bi se bil tedaj na ves glas razjokal. Tako pa sem pobral tiste drobne stvarce, svetleče se svetinjice, svinčene vojake in še več take ropotije — in se tiho, tiho splazil domov. Namesto svetlih petic sem prevračal po žepu ničvredne drobnarije iz »mačka v žaklju«, piščalke pa le ni bilo med njimi.

Ko sem doma stopil prav neslišno v sobo in se hotel potuhniti v kot, me je opazil očka in mi dejal prijazno: »No, Tomažek, kje si pa bil tako dolgo? Kajne, sedaj bova pa dala tvoje petice v šparovček!« Še svoj živ dan mi ni postalo tako bliskovito vroče kakor tisti hip. Imel sem občutek, da so se lasje na glavi postavili v vrsto kakor vojaki in po tej vrsti so se začele sprehajati prave znojne kaplje. Potem pa so me zapustile moči in pogum, blagodejen jok mi je odprl usta, da sem z lahkoto povedal očku, kam so šle moje petice. Očka me skoro nikoli ni kaznoval s šibo, tisti večer pa se je k vsem mojim mukam pridružila še leskovka in tedaj sem v svoji duši napravil trden sklep: Nikoli več ne bom kupoval »mačka v žaklju«.

Oton Župančič:

CICIBAN - CICIFUJ

Ciciban teče v zeleni dan; ptičica znanka v goščavi vsak dan lepo ga pozdravi: »Ciciban, Ciciban, Ciciban, Ciciban, dober dan!«

Ciciban, kaj pa je danes, čuj! Kaj ti to tička prepeva? Po vsej dobravi odmeva: »Cicifuj, Cicifuj, Cicifuj, Cicifuj, fej in fuj!«

Ciciban si misli: »Zakaj Cicifuj?« takrat si roke zagleda, pa se domisli: »Seveda, danes se nisem umil še, fej, fuj, danes sem res Cicifuj!«

Bister potoček se vije čez plan preko kamnov se lije; Ciciban v njem se umije, ptičica zapoje spet: »Ciciban, Ciciban, dober dan!«

STE ŽE SLIŠALI PIONIRJI

Kako hitro letijo ptice? Poštni golobi preletijo povprečno od 18,3 do 19,2 m v sekundi ali 59 km na uro. Kakšno hitrost letanja dosežejo ptice selilke, nam povedo podatki neke opazovalnice: škorec preleti v eni minuti 1236 m, krivokljun 996 m, vrana 871 metrov, galeb 834 m in skobec 690 m.

Kakšne so bile prve hiše ljudi? Prva bivališča ljudi sploh niso bile hiše. Prvi ljudje so bivali na drevesih, kjer so si spletli ležišča kakor ptički svoja gnezda. Kasneje so spoznali, da lahko bivajo na bolj udobnih in varnih krajih. Preselili so se v podzemne jame in vdolbine v skalah. Tudi med koreninami velikih dreves v gozdu so našli zavetje. Po dolgih razdobjih si je pričel človek sam zidati dom. To so bile preproste, iz vej in ličja spletene kočice, kakršne še dandanes najdemo med divjaki. Ta bivališča so imela en sam prostor brez dimnika. Ogenj je gorel sredi prostora. Dim je uhajal skozi luknjo sredi stropa, luknja ob strani pa so bila vhodna vrata. Stoletja in tisočletja so minila, preden si je človek postavil stavbe na kolen. Še več časa pa je preteklo, da je človek pričel graditi današnje moderne hiše.

ZAKAJ ZATO

Nekatere obleke so toplejše od drugih. Košček flanelle in košček platna imata isto toploto, ako sta dalj časa v isti sobi. A pozimi vendarle rajše oblečemo flanelasto srajco kakor platneno. Zakaj? Pravimo, da je flanela toplejša od platna. To ni res. Flanela sta in platnena srajca sta enako topli, ko ju oblečemo. Vedeti pa moramo, da volna zadržuje telesno toploto, da ne more uhajati. Volna je slab prevodnik toplote. Platno pa dobro prevaja toploto in jo takoj odda mrzlejši okolici, ko jo sprejme od našega telesa. Zato nosimo pozimi flanelaste srajce, poleti pa platnene.

Zakaj se golob pri letu ne zasope? Kadar človek dalj časa teče, posebno pa, če teče proti vetru — se kmalu zasope in ne more več naprej. Golob ne pozna teh težav in lahko leti po zraku dolge ure. Ne zasope se pa zato, ker nima le pljuč, ampak tudi deset »zračnih vrečic« in sicer ob vsaki strani pljuč po pet. Ko med letom giblje s krili gor in dol, potiska zrak v prve vrečice ter istočasno že izsesava slab zrak iz drugih vrečic. Tako ima vedno dovolj najboljšega zraka in njegovo dihanje ni niti malo ovirano ali otežkočeno. Po dolgem letu se golobu pač utrudijo krilne mišice, ne opaziš pa pri njem zasoplenosti, ko se zopet vrne na svoje mesto. Ako pa nenadoma splašiš goloba na strehi, da odleti, ne da bi si utegnil nasrkati zraka v vrečice, boš videl, da se bo že po kratkem letu zopet usedel na streho. Uspe se. Zakaj kadar je namenjen dolgo časa letati, se nekako našopiri in si prej napolni vrečice z zrakom, nato šele odleti.

„Stražarji“ našega telesa

Zdravje je samo eno — boleznij je pa več.

Ako hočemo, da si ohranimo telo zdravo, moramo živeti po nekaterih zdravstvenih pravilih. Tako pripomoremo, da posamezni deli našega telesa opravljajo svoje delo pravilneje in brez ovir. Seveda s tem še ni rečeno, da človek, ki se ravna po zdravstvenih predpisih, ne bo kljub temu zbolel.

Sicer pa ima naše telo že samo več »stražarjev«, ki nas kar sami opozarjajo na nevarnosti in boleznij, ki nam prete. Kateri pa so ti »stražarji«?

Nadebudni sinko priteče iz šole domov. Že sedi za mizo, nemirno pozvanja z nogami in brez premisleka zajame dišečo in kadečo se juho. Ojoj! Kako peče po ustih in žge po jeziku in želodcu! Mali neprevidnež občuti bolečino. Bol ali bolečina je že eden izmed »stražarjev« človeškega telesa, ki opozarjajo na nevarnosti.

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Mladinci in mladinke! Sami ste obiskovali koroško šolo in veste, da otroku ne nudi tega, da bi se vsaj naučil brati in pisati v svoji materini besedi. Zato ste se morali učiti sami doma in pri tem vam je pomagala mati, sestra, starejši brat. Spomnite se, kako ste se veselili, če ste naposled lahko sami napisali kratko pismo v svoji lepi materinščini.

Tudi vi lahko pripomorate svojim mlajšim bratcem in sestricam do takega veselja. Vsakdo naj smatra za svojo častno nalogo in dolžnost, da nauči do konca leta vsaj enega najmlajših slovensko brati in pisati. Za podlago učenju naj služi mladinska priloga — »Mlada Koroška«. Skupno z najmlajšimi prebirajte lažje odstavke iz priloge, razlagajte jim posamezne besede, ki jih še ne razumejo, rešujte z njimi uganke in križanke in pomagajte jim pisati pisma z rešitvami zadanih nalog in z majhnimi zgradbami iz njihovih sedanjih ali preteklih doživetij. Tekmujte med seboj in poročajte stricu Jožu o svojih uspehih. Kdor se bo posebno izkazal, bo prejel lepo knjižno darilo in javno pohvalo v mladinski prilogi.

Mladi prijatelji, naj vam bo v ponos, če boste komu naših najmlajših odprli pot do kulturnih zakladov svojega naroda. Hvaležni vam bodo naši pionirji, ker jim boste s tem omogočili živo povezanost v kulturni skupnosti našega ljudstva.

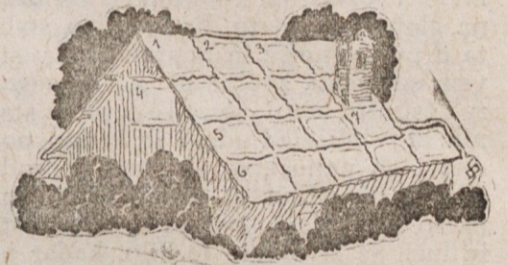
Pionirji! Tudi vi lahko pri tem pomagate in tekmuje med seboj. Kdor bo vsak mesec pravilno rešil vse uganke in križanke, poleg tega pa napisal nekaj lepega iz svojih dosedanjih doživetij in opazovanj, bo sprejet v krog prijateljev »Mlade Koroške«, in tisti, ki bo najbolj vesten in priden v dopisovanju, bo prav tako deležen lepe nagrade in pohvale v mladinski prilogi. Stric Joža vas poziva na tekmovalne, pokažite, da tudi vi lahko premagate vse težave, samo če hočete!

Milka Kušjeva iz Blata pri Pliberku: Vse si pravilno rešila, uganke in križanke in celo partizana iz ječe. Drugič boš pa stricu Jožu napisala lepo zgodbo, saj si pri Peci doma, kjer prebiva kralj Matjaž s svojo vojsko. In ta vojska nič več ne spi. Prebudila se je v teh strašnih letih trpljenja in se začela boriti za svobodo našega ljudstva. To ti je silna vojska, zato ker se bori za pravico. — Milka, čeprav si šele v petem razredu ljudske šole, pa se vseeno potruji in razmisli, kar ti je povedal stric Joža, boš videla, da ima prav. Prav pristrčno pozdravljena!

Anica in Jerica Pippan iz Kaple na Dravi: Tako pridno rešujeta uganke v »Mladi Koroški« in tako pristrčno pišeta stricu Jožu, da vaju moram prav posebej pohvaliti. O, seveda se vaju spominjam in vajine slike tudi, saj sta bili tako navihani, kakor bi imeli v vajinih »puntelcih« spravljen samo dobro voljo. Pravita, da sta pozneje poslali stricu Jožu lončke z ja-

godicami. Še danes me veseli vajina darežljivost, priznati pa moram, da me tisti dragoceni lončki niso več dosegli. Bog vedi, kdo se je sladkal z zlahtnimi jagodicami. — Pravita, da se pridno vadita v slovenščini, ker sta pač, kot vsi naši otroci, hodili samo v nemško šolo. Lepo je to, Anica in Jerica, in stric Joža je kar ponosen na vaju, ker sta že tako lepo napredovali. Preberita si današnji poziv strica Joža mladincem in pionirjem, Uverjen sem, da obvladata slovensko besedo že tako dobro, da bi lahko sodelovali v tekmovanju. Gotovo je v Kapli na Dravi veliko naših najmlajših, ki še ne znajo slovenski brati in pisati. No, Anica in Jerica, mogoče se pa le odločita za tekmovanje! Prav iskreno pozdravljeni!

Tokrat prejmeta nagrade: Slapnik Peter iz Remšenika pri Železni Kapli in Milka Kušjeva z Blata pri Pliberku.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. les; 4. rada raste po dežju; 5. koroška reka; 6. največja reka na Koroškem.

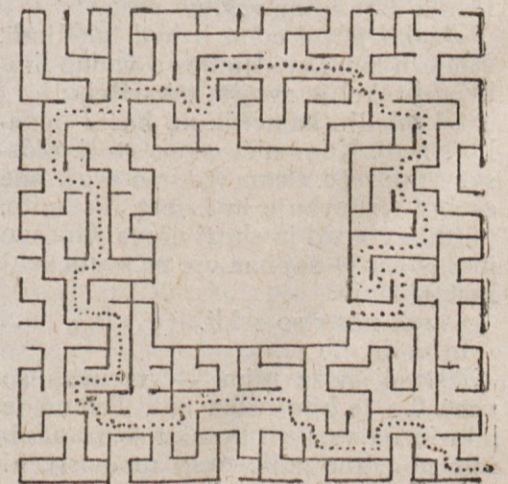
Navpično: 1. kot 1. vodoravno; 2. gora na Koroškem; 3. pravljica junakinja iz Roža; 7. vzklík, ki pomeni bolečino.

UGANKE

Je hišica, kajžica, oken res nima, a vrata ima. Njen kajžar ves slinast pod kajžo raca.

Pod zemljo rije, pa ni krt. Na vsakem koraku srečuje ga smrt.

Dušo ima, ni kristjanka, rjave kože, ni poganka, nima nog, a vendar skače, in breca jo, kdor nosi hlače. Kdo je to?

Partizan v ječi

Kakor vidite, je ječa prazna. Partizani so odvedli ujetega tovariša po poti, ki je označena s pikčasto črto.

REŠITEV UGANK IZ 3. ŠTEVILKE

1. Mak — kam.
2. Krava — kava.

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno: 1. SSSR; 5. Velikovec; 8. pitan; 9. ves; 11. len; 12. malo; 13. lev; 14. tri.

Navpično: 1. setev; 2. slan; 3. sin; 4. r. k.; 5. vile; 6. Eva; 7. cel; 10. so; 12. mi.